

Dijkversterking Wolferen-Sprok

Preverkenning natuur

Waterschap Rivierenland

31 oktober 2016

Project Dijkversterking Wolferen-Sprok
Document Preverkenning natuur
Status definitief 02
Datum 31 oktober 2016
Referentie TL269-1/16-018.223

Opdrachtgever Waterschap Rivierenland
Projectcode TL269-1
Projectleider ir. M. Franssen
Projectdirecteur ing. A.J.P. Helder

Auteur(s) mw. S. van Boheemen - Gerritsen
Gecontroleerd door mw. drs. A.J. Esmeijer-Liu
Goedgekeurd door ir. M. Franssen

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Van Twickelostraat 2
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Uitgangspunten en afbakening	2
1.4	Leeswijzer	2
2	WET- EN BELEIDSKADER	3
2.1	Natuurbeleid	3
2.2	Nieuwe Wet natuurbescherming	5
2.2.1	Gebiedsbescherming	5
2.2.2	Beschermde en bedreigde soorten	6
2.2.3	Boswet	7
3	HUIDIGE NATUURWAARDEN	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Natuurbeschermingswetgebieden	8
3.3	Gelders NatuurNetwerk	11
3.4	Beschermde en bedreigde soorten	15
3.4.1	Vaatplanten	15
3.4.2	Grondgebonden zoogdieren	16
3.4.3	Vleermuizen	16
3.4.4	Vogels	16
3.4.5	Reptielen	16
3.4.6	Amfibieën	16
3.4.7	Vissen	17
3.4.8	Libellen	17
3.4.9	Dagvlinders	17
3.4.10	Overige ongewervelden	17
3.5	Boswet/Bescherming houtopstanden	17
3.6	Consultatie omgevingspartijen	18
4	LEEMTES IN KENNIS, VERVOLGSTAPPEN EN JURIDISCHE HOUDBAARHEID	20

5	RISICOANALYSE	22
5.1	Globale effectafbakening	22
5.2	Beschermde gebieden	22
5.2.1	Natura 2000-gebied Rijntakken	22
5.2.2	GNN en GO	22
5.3	Beschermde en bedreigde soorten	23
5.3.1	Mogelijke mitigatie en compensatie	23
5.4	Boswet/Bescherming houtopstanden	23
5.4.1	Compensatie	23
6	EFFECTCRITERIA MER	24
7	BRONNEN	27
	Laatste pagina	27
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Essentietabel Gelderse poort	4
II	Vaatplanten	4

1

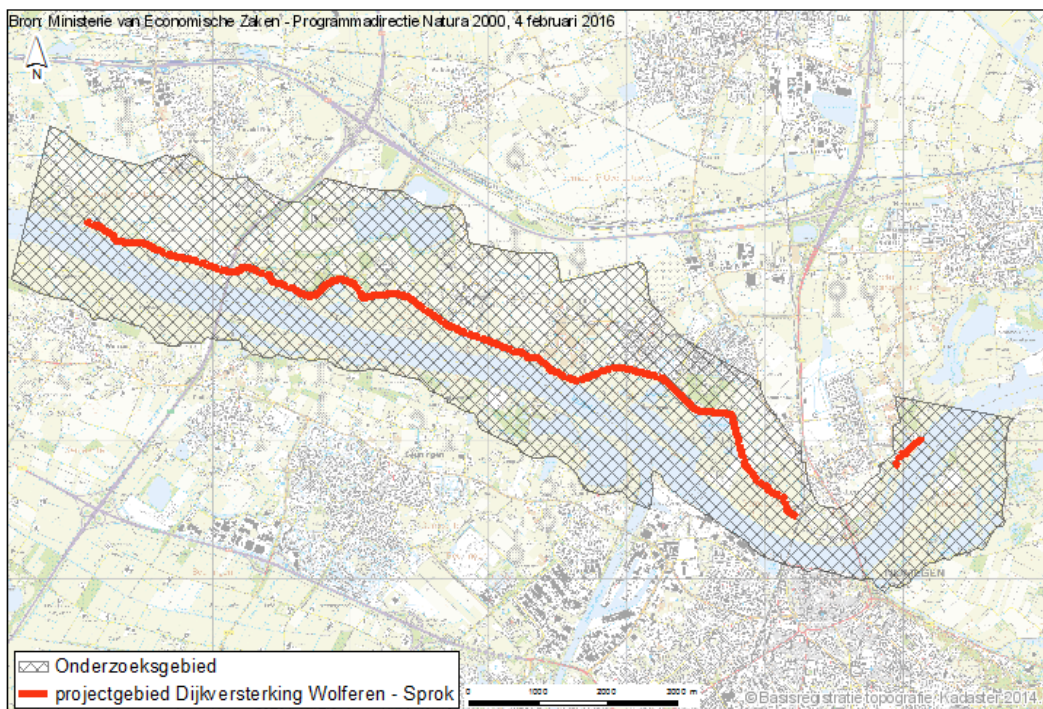
INLEIDING

1.1 Aanleiding

Waterschap Rivierenland is voornemens de Waaldijk te versterken tussen Wolferen en Sprok. In opdracht van Waterschap Rivierenland heeft Witteveen+Bos voor het project 'dijkversterking Wolferen-Sprok (WOS)' de advieswerkzaamheden uitgevoerd. Het project bevindt zich nu in de verkenningsfase. Deze verkenningsfase omvat de onderdelen 'Ruimtelijk Kwaliteitskader, Belevingswaardeonderzoek en Conditionering'. Onder conditionering valt onder andere een verkenning van beschermde natuurwaarden in het onderzoekgebied.

Het project 'Dijkversterking Wolferen-Sprok' heeft betrekking op de versterking van de dijk langs de noordzijde van de Waal tussen Sprok ten oosten van Lent en Wolferen ten westen van de snelweg A50. Het traject kent 2 delen: circa 0,5 kilometer dijk rondom Sprok en circa 12,3 kilometer dijk tussen Lent en Wolferen. Het traject wordt onderbroken door de teruggelegde dijk bij Lent, die buiten deze opdracht valt. Afbeelding 1.1 geeft de afbakening van het onderzoekgebied voor natuur en de ligging van de betreffende dijktrajecten weer.

Afbeelding 1.1 Dijktracé en onderzoeksgebied Natuur

1.2 Doel

Dit rapport 'Preverkenning natuur Dijkversterking Wolferen-Sprok' brengt de beschermde natuurwaarden in het onderzoeksgebied in beeld middels een bureaustudie, een verkennend veldbezoek en consultatie van enkele lokale natuurorganisaties. Hiermee wordt inzicht in het voorkomen en status van soorten en gebieden gegeven, inzicht in versturende of bedreigende activiteiten geleverd, en advies gegeven over een eventuele vervolprocedure.

1.3 Uitgangspunten en afbakening

Voor het afbakenen van effecten, risico's en eventuele vervolgstappen, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- binnendijks een zone tot 30 meter uit de binnenteen van de dijk voor binnendijkse versterkingsmaatregelen;
- buitendijks een zone tot 20 meter uit de buitenteen van de dijk voor eventueel buitendijkse versterkingsmaatregelen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komen de vigerende wet- en regelgeving aan bod. In hoofdstuk 3 worden de huidige natuurwaarden toegelicht aan de hand van een bureaustudie, veldbezoek en omgevingsconsultatie. Hoofdstuk 4 bevat de leemtes in kennis voor wat betreft de huidige natuurwaarden. In hoofdstuk 5 is de risicoanalyse uitgewerkt, waaruit in hoofdstuk 6 de effectcriteria voor de m.e.r. zijn gedistilleerd.

2

WET- EN BELEIDSKADER

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen effecten hebben op actuele natuurwaarden. In Nederland is de natuurbescherming op dit moment geregeld in enerzijds de bescherming van gebieden (natuurbeschermingswet, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS), Weidevogelgebieden), en anderzijds de bescherming van soorten (Flora- en faunawet) en bomen/bosopstanden (Boswet). Ook kan lokaal natuurbeleid relevant zijn.

Naar verwachting wordt begin 2017 de Wet natuurbescherming van kracht waarin (met enige wijzigingen) de natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en de Boswet worden samengevoegd. Bij uitvoering van het onderhavige project wordt getoetst aan de huidige wet- en regelgeving, maar wordt eveneens rekening gehouden met de vast te stellen Wet natuurbescherming. De volgende fasen van het plan zullen immers uitgevoerd worden wanneer deze nieuwe Wet van kracht is.

2.1 Natuurbeleid

Rijksbeleid NatuurNetwerk Nederland (voorheen EHS)

Het NatuurNetwerk Nederland (NNN) is een netwerk van grote en kleine beschermde natuurgebieden en verbindingszones waarin de natuur voorrang heeft en wordt beschermd. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) wordt het rijksbeleid ten aanzien van het NNN kort uiteengezet [lit. 1]. De juridische borging van het NNN vindt deels plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Hierin worden regels gegeven met betrekking tot de begrenzing, het beschermingsregime en de wezenlijke kenmerken en waarden van een NNN-gebied. De invulling van de regels uit het Barro is echter gedecentraliseerd en ligt in de handen van de verschillende provincies.

Provinciaal beleid Gelders NatuurNetwerk

Het provinciaal beleid met betrekking tot het NNN binnen Gelderland is in de Omgevingsvisie Gelderland [lit. 2] opgenomen. Hierin is het NNN binnen Gelderland opnieuw gedefinieerd als het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De gebieden die nog niet als natuur zijn ingericht in de voormalige Ecologische Hoofdstructuur heet nu de Groene Ontwikkelingszone (GO). De juridische uitwerking van het beleid in het kader van het GNN/GO is opgenomen in de Omgevingsverordening [lit. 3].

Het GNN bestaat uit de voormalige gronden binnen de EHS en zoekgebieden voor nog te realiseren natuur. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. De GO bestaat daarentegen uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingszones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Enkele weidevogelreservaten maken deel uit van het GNN. Door de samenhang met de aangrenzende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden.

De wezenlijke kenmerken en waarden binnen het GNN en GO worden in de provincie Gelderland gevormd door kernkwaliteiten. Voor 184 deelgebieden binnen Gelderland zijn gebiedsspecifieke kernkwaliteiten geformuleerd. Deze zijn opgenomen in bijlage 6 en 7 bij de Omgevingsverordening. Naast de gebiedsspecifieke kernkwaliteiten gelden er in bijlage 6 en 7 bij de Omgevingsverordening de volgende

algemene kernkwaliteiten vastgelegd: *'Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieuocondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieuocondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van de milieuocondities mogen veroorzaken.'*

De ecologische beoordeling van effecten op de kernkwaliteiten is voor GNN en GO hetzelfde. Per deelgebied gelden voor het GNN en GO dan ook dezelfde kernkwaliteiten. De plaats die de ecologische beoordeling van de kernkwaliteiten inneemt binnen de bepaling of mitigerende en compenserende maatregelen aan de orde zijn, is voor het GNN echter anders dan voor het GO. Dit wordt door middel van onderstaande paragrafen en bijbehorende stroomschema's toegelicht.

Beschermingsregime GNN

Het beschermingsregime voor het GNN is een directe doorvertaling van het 'Nee, tenzij-regime' uit de Spelregels EHS. Voor het GNN geldt dat bestemmingswijzigingen in bestaande natuur niet zijn toegestaan, tenzij:

- er geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt;
- en de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Omdat in principe geen nieuwe functies in het GNN zijn toegestaan, geldt ruimtebeslag binnen het GNN op grond van de verordening altijd als een significante aantasting. Deze aantasting moet worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Om te bepalen hoe deze compensatieopgave er uit moet zien, wordt beoordeeld welke natuurwaarden in het licht van de kernkwaliteiten ter plaatse van het ruimtebeslag verdwijnen. Hierbij geldt steeds dat de oppervlakte aan natuurwaarden die ter plaatse van het plangebied verdwijnt, gelijkwaardig gecompenseerd moet worden.

In het kader van de beoordeling van het GNN is geen sprake van externe werking. Dit betekent dat (naast aantasting door oppervlakteverlies) alleen versturende effecten op het GNN worden bepaald als direct gevolg van dat gedeelte van de activiteit dat *binnen* het GNN gelegen is.

Als bijvoorbeeld het gedeelte van de activiteit dat binnen het GNN gelegen is aanvullend ook geluidsverstoring veroorzaakt en de aanwezige kernkwaliteiten hier gevoelig voor zijn, wordt deze aantasting, indien significant, eveneens gemitigeerd/gelijkwaardig gecompenseerd.

Beschermingsregime GO

De GO heeft een dubbeldoelstelling: er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang met aangrenzende natuurgebieden.

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de GO worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In tegenstelling tot het GNN staat ruimtebeslag binnen het GO dus niet direct gelijk aan een significante aantasting, maar zijn ruimtelijke ontwikkelingen wel mogelijk. Of er sprake is van een significante aantasting van het GO wordt bepaald aan de hand van de kernkwaliteiten van het deelgebied waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt. Indien er sprake is van een significante aantasting van deze kernkwaliteiten of de samenhang van natuurwaarden binnen het GNN/GO, dienen de effecten op deze kernkwaliteiten

gemitigeerd of gelijkwaardig gecompenseerd te worden. Dit geldt niet alleen voor effecten als gevolg van oppervlakteverlies, maar ook andere versturende effecten. Andere versturende effecten die als direct gevolg van de activiteit *binnen* het GO optreden, dienen beoordeeld te worden.

Beschermingsregime weidevogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden

Weidevogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden vallen in het beleid van de provincie onder 'waardevol open gebied'. De waardevolle open gebieden zijn van waarde vanwege hun grootschalige openheid. In het geval van weidevogelleefgebieden en ganzenfoerageergebieden heeft de ruimtelijke kernkwaliteit openheid ook een ecologische dimensie. Het ruimtelijk beleid is dat in deze gebieden de kernkwaliteiten beschermen zijn. Voor waardevolle open gebieden is de grootschalige openheid de belangrijkste kernkwaliteit. Daarom geldt dat ruimtelijke ingrepen die de openheid aantasten, niet zijn toegestaan.

2.2 Nieuwe Wet natuurbescherming

Naar verwachting treedt op 1 januari 2017 de nieuwe Wet natuurbescherming in werking. Deze wet vervangt de huidige natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Zodra de nieuwe wet in werking treedt, worden plannen en aanvragen voor ontheffingen en vergunningen beoordeeld volgens dit nieuwe regime. Dit is relevant voor het project Dijkversterking Wolferen-Sprok, omdat de uitwerking van het voorkeursalternatief voor de dijkversterking en de aanvraag van eventuele ontheffingen en vergunningen plaatsvindt na 1 januari 2017.

2.2.1 Gebiedsbescherming

In hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming zijn de bepalingen voor wat betreft gebiedsbescherming vastgelegd. De regels hebben als doel het beschermen en in stand houden van natuurgebieden met bijzondere of kwetsbare waarden. Hiermee zijn internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) in nationale regelgeving verankerd.

Nederland past een vergunningstelsel toe bij de bescherming van Natura 2000-gebieden¹. Projecten of andere handelingen, die gelet op de instandhoudingsdoelen, verslechterende of significant versturende gevolgen kunnen hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn volgens artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming vergunningplichtig. Voor elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden beoordeeld of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden/ontwikkeling een significant negatief effect hebben op de beschermde natuurwaarden in het betreffende gebied. Indien significant negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Kunnen dergelijke significante effecten wel worden uitgesloten, maar kan er wel enige verslechtering plaatsvinden, dan is een verslechteringsdoel vereist.

In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning, c.q. de instemming, worden geweigerd, tenzij aan de 'ADC-criteria' voldaan wordt. Dit betekent dat er geen alternatieven zijn, er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en dat door compensatie de gehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft.

Effecten op Natura 2000-gebieden worden beoordeeld aan de hand van de instandhoudingsdoelen die in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden zijn vastgesteld. Instandhoudingsdoelen betreffen zowel habitattypen als habitat- en vogelsoorten. In het kader van preventieve natuur wordt onderzocht of er

¹ Onder de natuurbeschermingswet 1998 worden naast Natura 2000-gebieden ook Beschermde natuurmonumenten beschermd. Onder de Wet natuurbescherming komen de Beschermde natuurmonumenten echter te vervallen.

onderscheidende criteria te formuleren zijn waarin de nog te ontwerpen verschillende alternatieven effect hebben op de instandhoudingsdoelen en of er voor de verschillende alternatieven de kans bestaat dat significant negatieve effecten optreden.

Programma aanpak stikstof (PAS)

Op 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof in werking getreden. Het PAS steunt op twee pijlers om de doelen van Natura 2000-gebieden zeker te stellen: daling van stikstofdepositie en ecologische herstelmaatregelen. Als gevolg van de daling van de stikstofdepositie en de in het programma opgenomen herstelmaatregelen kunnen in en rondom de Natura 2000-gebieden economische activiteiten worden toegelaten die stikstofdepositie veroorzaken. De totale hoeveelheid stikstofdepositie die voor de groei van bestaande activiteiten en nieuwe economische ontwikkelingen beschikbaar is, is de zogenoemde 'depositieruimte'. Hiervan kan een gedeelte in de vorm van 'ontwikkelingsruimte' worden toegewezen aan nieuwe activiteiten.

Initiatiefnemers kunnen een beroep doen op de PAS bij hun vergunningaanvraag voor nieuwe en uitbreiding van bestaande activiteiten. De PAS levert dan de onderbouwing dat er geen natuurdoelen in gevaar komen. Voor elk project op de prioritaire projectenlijst is ontwikkelingsruimte gereserveerd. Prioritaire projecten zijn projecten van aantoonbaar nationaal of provinciaal maatschappelijk belang. In de bijlage van de Regeling programmatische aanpak stikstof is een lijst met deze prioritaire projecten opgenomen. Voor de bepaling van de benodigde hoeveelheid ontwikkelingsruimte is rekening gehouden met de specifieke projectkenmerken van een project. Het dijkversterkingsproject Wolferen-Sprok is geen prioritair project.

2.2.2 Beschermde en bedreigde soorten

Onder de Wet natuurbescherming bestaat de soortenbescherming uit drie delen: een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) en 'andere soorten' (art. 3.10). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen. In de preverkenning ten behoeve van de toekomstige alternatievenafweging wordt onderzocht of mogelijke overtreding van verbodsbepalingen onderscheidend kan zijn voor mogelijke alternatieven.

Vogelrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten heeft betrekking op de soorten, zoals aangeduid in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Dit betreft alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Voor vogelsoorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen;
- het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- het is verboden vogels opzettelijk te storen.

Het laatste verbod is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk.

Er treden geen veranderingen op in de lijst met beschermde vogelsoorten. Wel lijkt de nieuwe wet meer ruimte te bieden voor het verstoren van algemeen voorkomende broedvogels binnen het broedseizoen mits aangetoond kan worden dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Mogelijk geldt dit ook voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, maar dit is nog niet uitgekristalliseerd. Ook kan de provincie regels opnemen in de Verordening of een actief soortenbeleid uitvoeren waardoor het mogelijk wordt om voor bepaalde soorten ontheffing van de verbodsbepalingen te verlenen. Dit is echter nog niet bekend.

Habitatsoorten

Het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten heeft betrekking op in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. De verbodsbepaling voor planten heeft betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden planten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

'Andere soorten'

Het beschermingsregime voor de 'andere soorten' heeft betrekking op de soorten uit bijlage A en B bij de Wet natuurbescherming. Hierin zijn lijsten met overige plant- en diersoorten opgenomen die buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn om, nationaal beschermd worden. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Binnen de soortenlijsten in bijlage A en B bij de nieuwe wet is geen onderscheid gemaakt tussen licht en zwaar beschermde soorten, zoals dat onder de huidige Flora- en faunawet wel het geval is. Zowel het Ministerie van EZ als de afzonderlijke provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een ontheffingaanvraag. Op het moment van schrijven ligt de Ontwerp actualisatieplan Omgevingsverordening van de Provincie Gelderland ter inzage (tot 30 september 2016). Er wordt verwezen naar een bijlage 28 bij de verordening met een lijst van soorten, maar deze is niet bijgevoegd. Uit contact met de provincie blijkt dat deze lijst overeenkomt met de huidige tabel 1-soorten binnen de Flora- en faunawet. Dit wordt dan ook als uitgangspunt binnen de beoordeling in het MER gehanteerd. Eveneens wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de lijst met vogelsoorten die nu zijn aangewezen als soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, hetzelfde blijft.

Beleid bedreigde soorten (Rode Lijstsoorten)

Diverse soorten planten en dieren zijn in Nederland bedreigd in hun voorkomen. Deze soorten zijn opgenomen op zogenaamde Rode Lijsten. Per soortengroep (onder andere hogere planten, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, libellen en dagvlinders) zijn aparte Rode Lijsten opgesteld. Opname op de Rode Lijst betekent niet automatisch wettelijke bescherming op grond van de Flora- en faunawet. Rode Lijstsoorten zijn in het kader van deze ecologische effectstudie van belang vanwege het feit dat ze (veel meer dan beschermde soorten) vaak in hoge mate indicatief voor de totale ecologische kwaliteit van een gebied, met name doordat ze relatief gevoelig zijn voor factoren als verdroging, verstoring, vermessing etc.

2.2.3 Boswet

De Boswet kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Wie (een deel van) een houtopstand velt, moet dit tevoren melden en heeft de plicht om hetzelfde areaal te herplanten. Dit instrumentarium blijft behouden. Provincies gaan bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd.

3

HUIDIGE NATUURWAARDEN

3.1 Algemeen

Onderzoeksgebied

Het oostelijk deel van het onderzoeksgebied bestaat rond de te verbeteren dijktrajecten uit diverse uiterwaardengebieden. De buitendijkse uiterwaarden aan de zuidzijde van de Waal (tussen Weurt en Winssen) vallen tevens binnen het onderzoeksgebied. De buitendijkse gebieden bestaan uit meerdere poelen, bosschages, hagen, graslanden, moeraszones, een enkele woning en een camping. Binnendijks is ook her en der een poel en bosschage, met daarnaast agrarische kernen met akkerbouw, veeteelt en boomkwekerijen. Met name bij en rondom Landgoed Loenen is sprake van coulisselandschap met bomenlanen en hagen. Bij Oosterhout ligt het Oosterhoutse Bos. Ook bevinden zich meerdere stedelijke kernen in het onderzoeksgebied, zoals Herveld-Zuid, Slijk-Ewijk en Oosterhout. Het Strandpark Slijk-Ewijk valt tevens binnen het onderzoeksgebied.

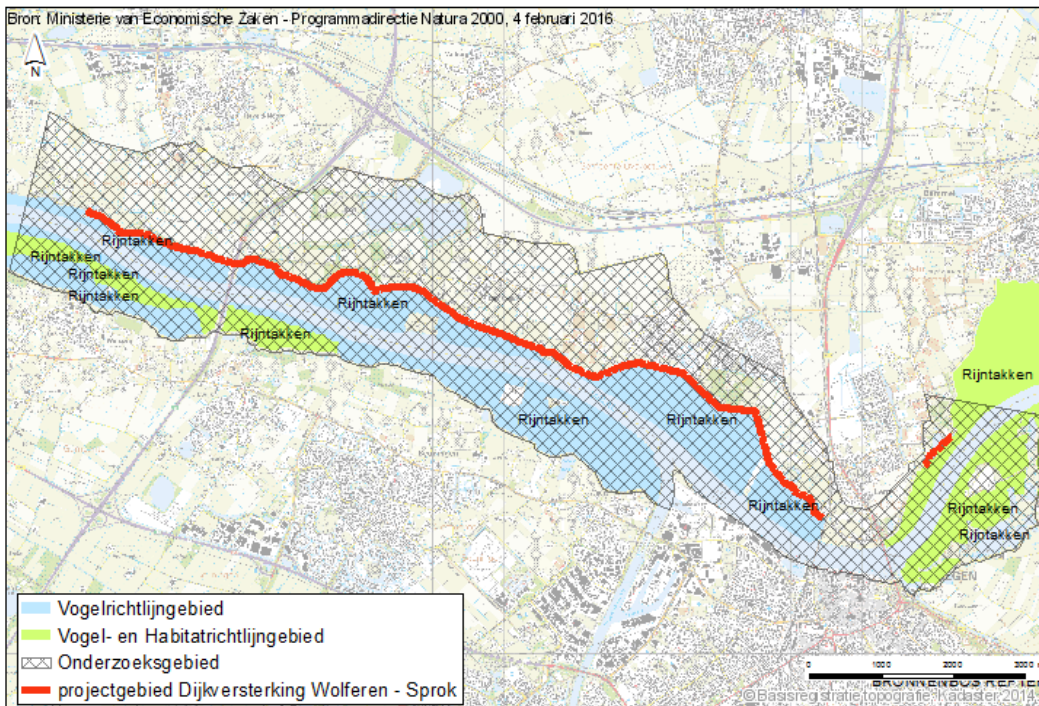
Het westelijke deel van het onderzoeksgebied bevat de randen van de steden Nijmegen en Lent langs de Waal. Aan de noordzijde bij Lent is recent een grootschalig ruimte voor de rivierproject afgerond met een grote nevengeul (waardoor het eiland Veur-Lent is ontstaan), met inlaatwerk, fietspaden en fietsbruggen. De uiterwaarden bestaan uit structuurrijke ruigte begraasd door runderen, met her en der struweel en individuele struiken van meidoorn. De zuidhelling van het dijktaalud is begroeid met droge voedselrijke vegetatie met algemene soorten als brandnetel, rode klaver, smalle en brede weegbree, wilde cichorei, jacobskruiskruid, koolzaad echte kruisdistel en akkerdistel. Zowel Fort boven Lent als Fort beneden Lent liggen binnendijks tegen de dijk aan.

De dijkhellingen bij Oosterhout zijn allen kort gemaaid en bestaan uit voedselrijke grazige vegetaties. De buitendijkse graslanden bestaan uit zowel kort gemaaide productie graslanden als ook enkele verruigde structuurrijkere graslanden. Daarnaast zijn er buitendijks nog meerdere grote poelen bij Oosterhout en ten westen van Lent. Binnendijks ligt onder andere het Oosterhoutse bos, maar ook kleine fruitboomgaarden en wilgenlanen.

3.2 Natuurbeschermingswetgebieden

De dijk waar de dijkversterking betrekking op heeft, vormt de grens van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Er zijn geen Beschermd Natuurmonumenten in de directe omgeving van het onderzoeksgebied (zie afbeelding 3.1). Voor het Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor 11 habitattypen, 11 habitatrichtlijnsoorten, 12 broedvogelsoorten en 26 niet-broedvogelsoorten. De tabel met instandhoudingsdoelstellingen is opgenomen in bijlage I.

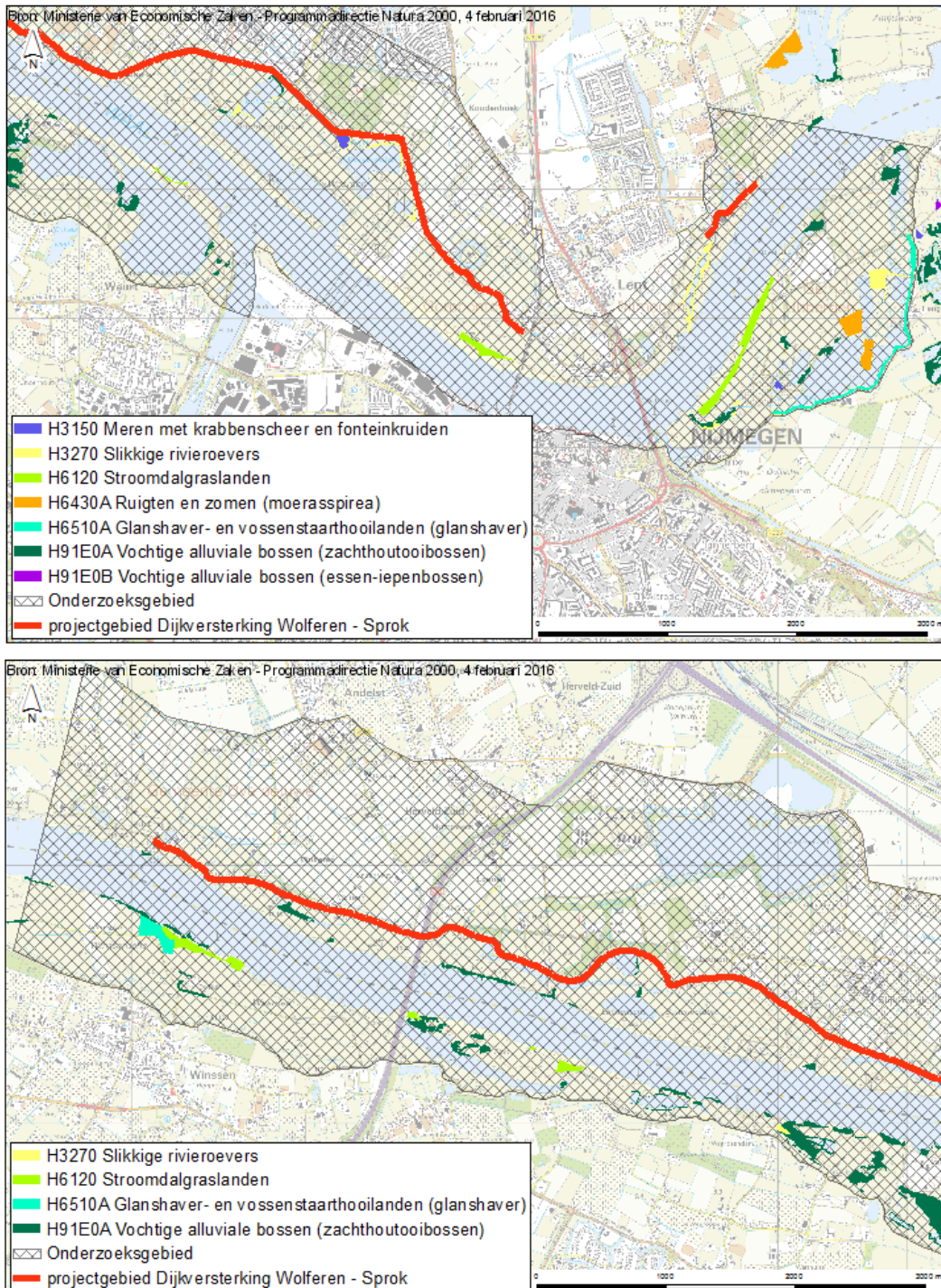
Afbeelding 3.1 Ligging natuurbeschermingswetgebied Rijntakken

Habitattypen

De habitattypen met instandhoudingsdoelstellingen die in het onderzoeksgebied voorkomen, zijn H3150 'Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden', H3270 'Slikkige rivieroever', H6120 'Stroomdalgraslanden', H6430A 'Ruigten en zomen (moerasspirea)', H6510A 'Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)', H91E0A 'Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)', H91E0B 'Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)' (zie afbeelding 3.2). In de westzijde van het onderzoeksgebied liggen voornamelijk H91E0A 'Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)' aan de noordzijde van de Waal. Ten westen van Lent ligt ook een H3150 'Meer met krabbenscheer en fonteinkruiden' (Wolfsgat bij Oosterhout), een H6120 'Stroomdalgrasland' en ten oosten van Lent liggen H3270 'Slikkige rivieroever'.

Afbeelding 3.2 Ligging habitattypen binnen onderzoeksgebied

Habitatsoorten

Kleine modderkruiper en bittervoorn zijn op meerdere plaatsen in kleinere wateren waargenomen. Zeeprikken zijn waargenomen in de Waal ter hoogte van de Ooijpolder en de (oude) Waalbrug. Rivierprik, elft, zalm, grote modderkruiper en rivierdonderpad zijn niet in het onderzoeksgebied waargenomen. Bevers zijn alleen rondom Lent ten noorden van de Waal waargenomen binnen het onderzoeksgebied. Er zijn geen waarnemingen van meervleermuis bekend in het onderzoeksgebied. Kamsalamanders zijn met name in de uiterwaarden ten zuiden van de Waal waargenomen. Er is één waarneming van kamsalamander ten noorden van de Waal, namelijk in Slijk-Ewijk [lit. 5].

Broedvogels

Voor wat betreft broedvogels met een instandhoudingsdoel zijn met name in het oosten van het onderzoeksgebied, langs de oostoever van de Waal in de Ooijpolder veel waarnemingen gedaan (onder andere blauwborst, aalscholver, ijsvogel, dodaars en grote karekiet). In de uiterwaarden tussen Slijk-Ewijk en de A50 zijn vooral dodaars en blauwborst waargenomen. In het strandpark Slijk-Ewijk is daarnaast ook ijsvogel aanwezig. In de Oosterhoutse uiterwaarden zijn oeverwaluwen, blauwborst en dodaars waargenomen. Ten zuiden van Fort boven Lent zijn ook oeverwaluwen waargenomen [lit. 5].

Niet-broedvogels

Er zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor 26 niet-broedvogels. Dit zijn viseters als fuut en aalscholver, graseters (kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, kolgans, grauwe gans, brandgans, smienten) en andere watervogels (bergeend, krakeend, wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, meerkoet) en verschillende weidevogelsoorten (scholekster, (goudplevier), kempfaan, Kievit, grutto, wulp en tureluur). De uiterwaardgebieden binnen het onderzoeksgebied hebben door de diversiteit aan biotopen waarschijnlijk functies voor meerdere niet-broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoel. Gegevens over het belang van het onderzoeksgebied voor deze soorten in relatie tot het gehele Rijntakkegebied zijn ten tijde van het opstellen van deze notitie niet beschikbaar.

Uitspraak raad van State foerageerfunctie graseters

In een uitspraak van de Raad van State (201404167-1-R2) zijn de instandhoudingsdoelen uit het aanwijzingsbesluit met betrekking tot kolgans, grauwe gans, brandgans, smient en toendrarietgans als onvoldoende verklaard. In een voorlopige voorziening is aan de instandhoudingsdoelstellingen van deze vijf soorten de foerageerfunctie van het gebied toegevoegd. Artikel 3 eerste lid Habitatrichtlijn zegt dat de landelijke gunstige staat van instandhouding in de eerste plaats binnen de Natura 2000-gebieden gerealiseerd moet worden. Doordat de foerageerfunctie is toegevoegd is gegarandeerd dat de Rijntakken die bijdrage leveren aan de gunstige staat van instandhouding die het gebied moet leveren. Het Ministerie van EZ is voornemens de doelen van grasetende vogels aan te passen. Hiervoor is een beleidsvoorstel geschreven, waarin instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd voor foeragerende vogels [lit. 4].

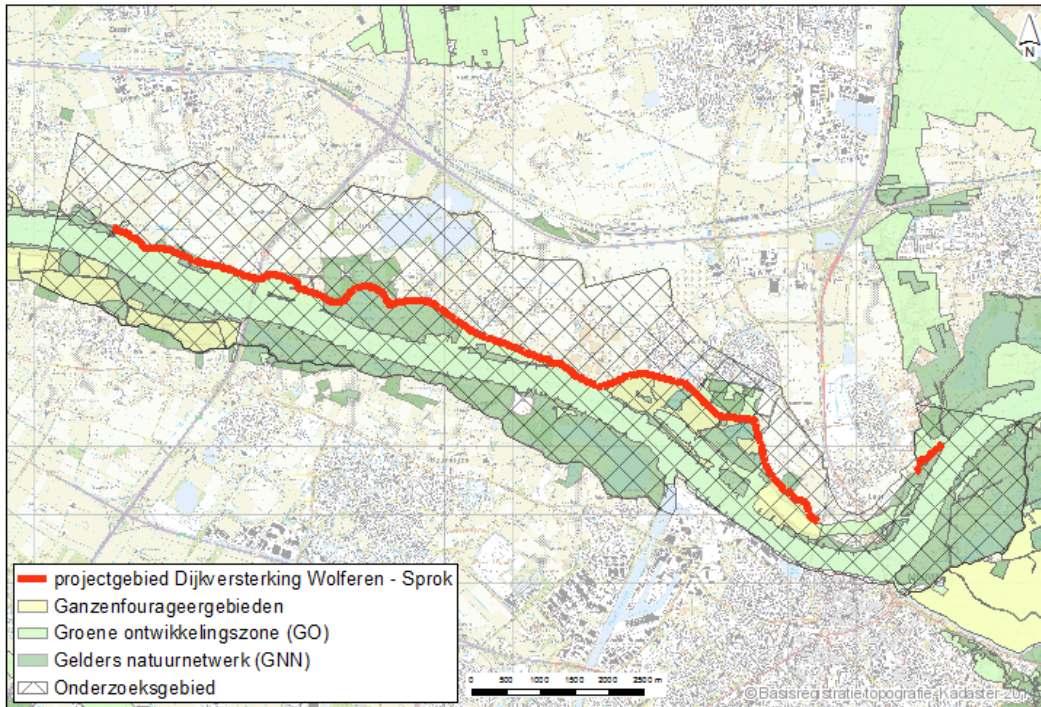
Nieuwe Wet natuurbescherming

Wanneer de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht wordt (naar verwachting 1 januari 2017), blijven Natura 2000-gebieden op dezelfde wijze beschermd als nu het geval is. Echter, de bescherming van Beschermd Natuurmonumenten komt te vervallen. Deze zijn in deze verkenning niet meegenomen.

3.3 Gelders NatuurNetwerk

In afbeelding 3.3 is de ligging van GNN en GO binnen het onderzoeksgebied weergegeven.

Afbeelding 3.3 Ligging GNN en GO en ganzenfoerageergebieden

Er liggen geen weidevogelleefgebieden binnen het onderzoeksgebied. De kernkwaliteiten zijn gedefinieerd voor de gebieden '58 Overbetuwe' en gebied '157 Noordoever Waal Lent - Echteld'.

Relevante Kernkwaliteiten in de huidige situatie voor '58 Overbetuwe' zijn omschreven als:

- variabel, agrarisch cultuurlandschap met snelle stedelijke ontwikkelingen en glastuinbouw;
- A-locatie bos Oosterhoutse bos: droog essen-iepenbos op oude standplaats;
- A-locatie bos Kasteel Loenen: droog essen-iepenbos met in het noordwesten een deel fraai elzenrijk essen-iepenbos;
- plaatselijk kleinschalige landschappen (bijvoorbeeld Ressen, Eimeren) met vroegere strangen en stroomruggen, ook enkele landgoederen: Oosterhout, Loenen en Kasteel Doornenburg;
- leefgebied das, kamsalamander en steenuil;
- oude kavelpatronen (Slijk-Ewijk) doorbraakkolken, waterstaatswerken (onder andere zegen en weteringen, Linge);
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, waterreservoir.

Relevante ontwikkelopgave voor 58 Overbetuwe:

- ten oosten van Lent begint de ontwikkelingsopgave voor de ecologische verbinding Overbetuwe - KAN: parkachtige structuren met water en moeraszones (model ijsvogelvlinder. Deze loopt richting Arnhem en aan weerszijde van Arnhem);
- vermindering barrièrewerking A325, A15, A50, N836, N837, Betuwelijn;
- ontwikkeling oude landgoedbossen, bosranden en overgangen naar cultuurgronden;
- ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën en vogels van cultuurlandschappen;
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen.

Kernkwaliteiten deelgebied '157 Noordoever Waal Lent - Echteld':

- dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporetransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust;
- noordoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en kleine natuurcomplexen, grotendeels vormgegeven door klei- en zandwinning; relatief natuurlijke uiterwaarden bij Loenen is bewaard gebleven;

- waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever;
- leefgebied steenuil en kamsalamander;
- plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en oobos;
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen;
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken);
- rust, ruimte en donkerte met uitzondering van de omgeving van stedelijke gebieden;
- abiotiek: aardkundige waarden (onder meer reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem;
- alle door de Flora- en faunawet of natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Relevante ontwikkelingsopgave '157 Noordoever Waal Lent - Echteld':

- ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden;
- ontwikkeling water- en oeverhabitats, hard- en zachthoutoobossen, moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden;
- ontwikkelen weidevogelpopulaties;
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels; behoud foerageergebied voor ganzen, zwanen en smienten;
- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen, amfibieën, w.o. kamsalamander en vissen;
- ontwikkeling populatie bevers (en otters);
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden;
- behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen.

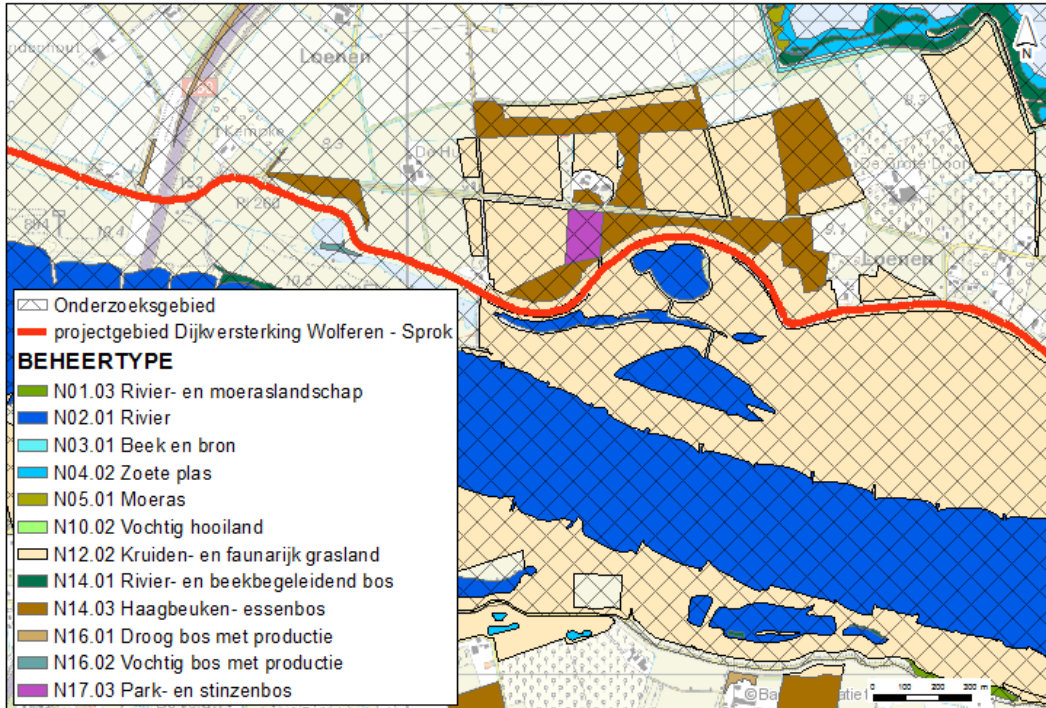
Beheertypen

Wanneer er sprake is van ruimtebeslag in GNN dient mitigatie en compensatie plaats te vinden aan de hand van de kernkwaliteiten ter plaatse van het ruimtebeslag. Wanneer er sprake is van ruimtebeslag in GO, dient beoordeeld te worden of er sprake is van een significante aantasting van het GO. Dit wordt bepaald aan de hand van de kernkwaliteiten van het deelgebied waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt. Indien er sprake is van een significante aantasting van deze kernkwaliteiten of de samenhang van natuurwaarden binnen het GNN/GO, dienen de effecten op deze kernkwaliteiten gemitigeerd of gelijkwaardig gecompenseerd te worden.

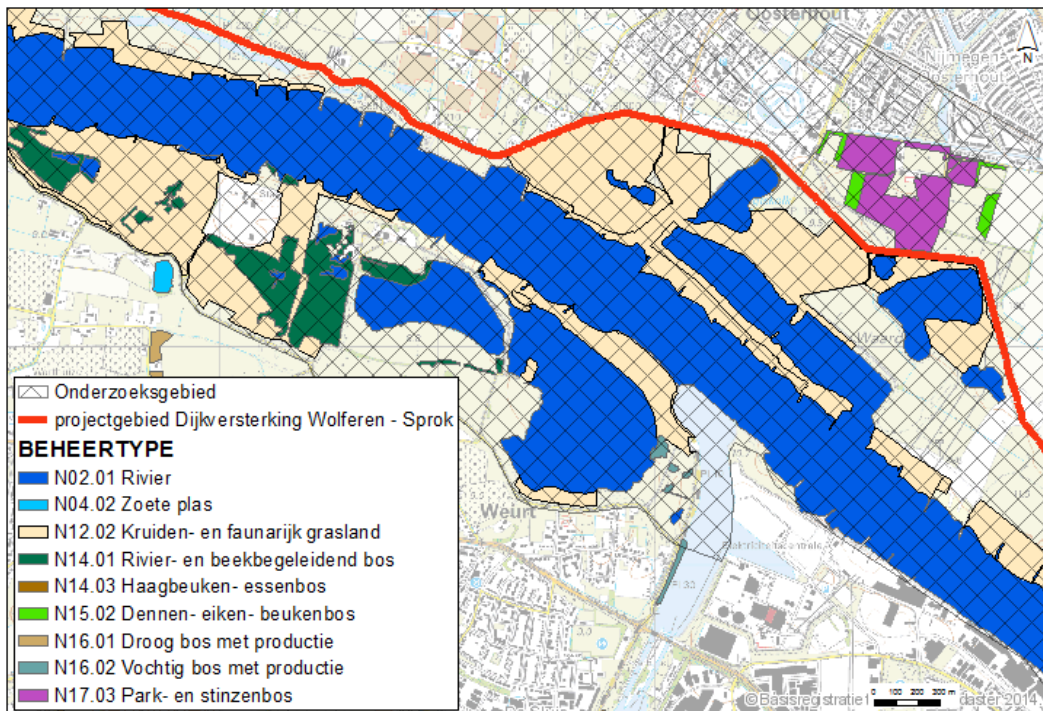
Naast de opsomming hierboven, zijn deze kernkwaliteiten ook ruimtelijk weergegeven door middel van beheertypen en ambitiebeheertypen in het Natuurbeheerplan 2016. In afbeelding 3.4, afbeelding 3.5 en afbeelding 3.6 wordt ingezoomd op de omgeving Loenen, Oosterhout en Lent, waar beheertypen dicht langs het dijktraject aanwezig zijn. Hier is het aannemelijk dat er ruimtebeslag plaats zal vinden als gevolg van de dijkversterking. Bij andere gebieden liggen geen beheertypen vlak aan de dijk.

Het dijktraject loopt vooral langs de beheertypen N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland en N02.01 Rivier. Bij Loenen en Oosterhout loopt het dijktraject ook langs N17.03 Park- en stinzenbos, en bij Loenen tevens langs N14.03 Haagbeuken- essenbos. De buitendijkse stukken dijktraject tussen de als GNN aangewezen stukken Wolferen-Loenen-Oosterhout-Lent zijn aangewezen als GO. Hier vindt mogelijk ook ruimtebeslag plaats. Indien er inderdaad ruimtebeslag plaats vindt, dient voor deze delen ook beoordeeld te worden of er sprake is van indirecte effecten zoals verstoring van kernkwaliteiten.

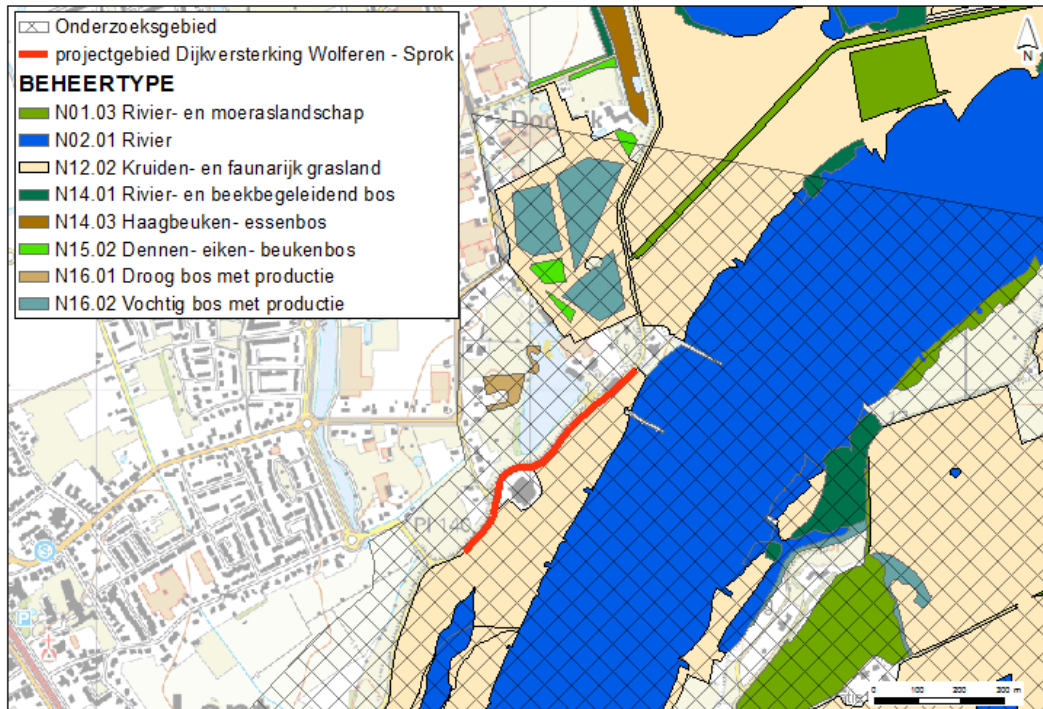
Afbeelding 3.4 Beheertypen Loenen

Afbeelding 3.5 Beheertypen Oosterhout

Afbeelding 3.6 Beheertypen Lent

Nieuwe Wet natuurbescherming

De nieuwe Wet natuurbescherming heeft geen betrekking op het natuurbeleid van de provincies.

3.4 Beschermde en bedreigde soorten

Methode bureaustudie

In de bureaustudie worden waarnemingen van wettelijk beschermde flora en fauna soorten (ffwet) en bedreigde soorten (Rode Lijst-soorten) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (in en nabij het plangebied weergegeven [lit. 5]. Deze is geraadpleegd op 12 juli 2016, en gegevens van 12 juli 2011 tot en met 12 juli 2016 zijn gebruikt.

Veldbezoek

Op 19 juli 2016 heeft een ecooloog van Witteveen+Bos het oostelijk deel van het onderzoeksgebied bezocht (ten oosten van Oosterhout). Op woensdag 7 september heeft de ecooloog de rest van het plangebied bezocht. Tijdens de veldbezoeken is een habitatanalyse en een steekproefsgewijze inventarisatie uitgevoerd waarbij toevallige waarnemingen van beschermde flora en fauna zijn genoteerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief.

3.4.1 Vaatplanten

Uit de NDFF-gegevens blijkt dat Ffwet tabel 2-soorten moeraswespenorchis, rapunzelklokje, veldsalie en vleeskleurige orchis zijn waargenomen. Bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet natuur vervalt de bescherming van deze soorten echter [lit. 5]. Er zijn geen waarnemingen bekend van vaatplantsoorten die beschermd blijven.

Ook zijn rode lijst soorten akkerdoornzaad, blauw guichelheil, dreps en schubzegge waargenomen die onder de Wet natuurbescherming nieuw beschermd zijn (beschermingsregime 'andere soorten'). In de uiterwaard bij Ewijk (zuidzijde Waal) ter hoogte van de Hommelstraat is akkerdoornzaad waargenomen. In de uiterwaarden bij Tiengeboden (zuidzijde Waal) is schubzegge waargenomen. Ten noorden van Doornik (net

buiten het onderzoeksgebied) zijn dreps en blauw guichelheil waargenomen. Een lijst met alle waargenomen rode lijstsoorten en beschermde soorten is in bijlage II weergegeven [lit. 5].

3.4.2 Grondgebonden zoogdieren

De meeste waarnemingen zijn in de Millingenwaard en de uiterwaarden bij Weurt gedaan (zuidzijde Waal). Bij Weurt is ook een enkele waarneming van damhert bekend. Ook in de Bemmelse uiterwaarden ten noorden van Lent, in de Beuningse waarden en in de Oosterhoutse uiterwaarden vlak langs het dijktraject zijn bevers waargenomen. Steenmarters zijn waargenomen rondom Lent en bij de brug over de A50. Enkele waarnemingen van otters zijn bekend in Het Meertje ten oosten van Nijmegen [lit. 5].

Op en langs het dijktraject zijn verder licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (tabel 1-soorten) waargenomen. Vooral veel mollen en reeën, konijnen, hazen en egels. In de Oosterhoutse uiterwaarden zijn veel waarnemingen van hazen [lit. 5].

Al deze soorten blijven beschermd onder de nieuwe Wet natuurbescherming.

3.4.3 Vleermuizen

Door het hele onderzoeksgebied zijn gewone dwergvleermuizen waargenomen. Bij Landgoed Loenen en bij Fort boven Lent Trainingstoneel (ten oosten van Lent) is gewone grootoorvleermuis waargenomen. Bij het Oosterhoutse bos zijn enkele waarnemingen van rosse vleermuis. Bij Het meertje en bij de Waardse sluis (zuidzijde Waal) zijn waarnemingen van watervleermuis en laatvlieger bekend [lit. 5].

Vleermuizen zijn soorten van de Habitatrichtlijn, en blijven beschermd onder de nieuwe Wet natuurbescherming.

3.4.4 Vogels

In het gehele onderzoeksgebied komen geschikte biotopen voor verschillende type broedvogels voor, zoals struweelvogels, weidevogels, akkervogels, moerasvogels, waterbroedvogels en bosvogels [lit. 5]. Daarnaast zijnde Oosterhoutse uitwaerden aangewezen als ganzenfoerageergebied.

Voor alle broedvogels blijft de Vogelrichtlijn gelden en deze blijven dus ook onder de nieuwe Wet natuurbescherming beschermd. Het is verboden vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk. Mogelijk geldt dit ook voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, maar dit is nog niet uitgekristalliseerd. Ook kan de provincie regels opnemen in de Verordening of een actief soortenbeleid uitvoeren waardoor het mogelijk wordt om voor bepaalde soorten ontheffing van de verbodsbepalingen te verlenen. Dit is echter nog niet bekend.

3.4.5 Reptielen

Er zijn geen waarnemingen van reptielen bekend uit het plangebied [lit. 5].

3.4.6 Amfibieën

Rondom Lent en de Vlietberg zijn waarnemingen van rugstreeppad bekend. In waterpartijen langs de gehele zuidoever van de Waal, maar ook bij Slijk-Ewijk zijn waarnemingen van kamsalamander en in mindere mate

poelkikker bekend. Ook enkele waterpartijen aan de noordzijde van de Waal zijn in potentie geschikt leefgebied voor kamsalamander en poelkikker. Bij de uiterwaarden van Ewijk (zuidoever Waal) zijn waarnemingen van knoflookpad bekend (allen HR-soorten) [lit. 5]. Langs het gehele dijktraject zijn waarnemingen van licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) bekend. Met name gewone pad, maar ook bastaardkikker, kleine watersalamander en bruine kikker. De waterpartijen zowel binnen- als buitendijks zijn geschikt voor deze soorten [lit. 5].

Al deze amfibiesoorten blijven beschermd in de nieuwe Wet natuurbescherming.

3.4.7 Vissen

Kleine modderkruiper (tabel 2-soort) en bittervoorn (tabel 3-soort) zijn op meerdere plaatsen in kleinere wateren waargenomen. Zeeprikken zijn waargenomen in de Waal ter hoogte van de Ooijpolder en de (oude) Waalbrug. Deze soorten zijn in de nieuwe Wet natuurbescherming niet meer beschermd. Echter, doordat er voor deze soorten ook een instandhoudingsdoel is opgesteld in de aanwijzing van Natura 2000-gebied Rijntakken, blijven deze soorten en hun leefgebied hier toch beschermd (zie paragraaf Habitatsoorten op bladzijde 10).

Ten oosten van Lent is houting waargenomen (HR-soort). Ook langs de noordoever van de Waal is geschikt leefgebied voor deze soort in de vorm van zandstrandjes. Deze soort blijft ook wanneer de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht is, beschermd [lit. 5].

3.4.8 Libellen

Langs de gehele zuidoever van de Waal zijn waarnemingen bekend van rivierrombout (HR-soort). Ook ten noorden en westen van Lent (noordoever Waal) zijn enkele waarnemingen van rivierrombout [lit. 5]. Deze soort blijft ook in de nieuwe Wet natuurbescherming beschermd.

3.4.9 Dagvlinders

Door het hele onderzoeksgebied zijn bruinblauwtjes waargenomen (geen beschermde status). In het onderzoeksgebied zijn de rode lijstsoorten groot dikkopje, kleine parelmoervlinder en grote vos waargenomen. Grote vos is enkel in de bebouwde komt van Oosterhout en langs de Langstraat in Groenlanden (net buiten het onderzoeksgebied) waargenomen [lit. 5].

Alleen de grote vos is in de nieuwe Wet natuurbescherming beschermd, onder het regime 'andere soorten'.

3.4.10 Overige ongewervelden

Er zijn geen waarnemingen van beschermde overige ongewervelden in het onderzoeksgebied bekend [lit. 5].

3.5 Boswet/Bescherming houtopstanden

Langs de dijk zijn op verschillende plekken bosschages aanwezig.

3.6 Consultatie omgevingspartijen

Proces

Er zijn vier omgevingspartijen per e-mail benaderd met het verzoek tot een telefonische consultatie voor input (in de breedste zin van het woord) over natuurwaarden in het onderzoeksgebied. Er is daarna telefonisch contact geweest met:

- Stichting Overbetuwe Natuurlijk;
- Weidevogel Werkgroep Overbetuwe;
- Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen.

Daarnaast is via email contact geweest met KNNV afdeling Nijmegen. Zij hebben per mail verwezen naar een website met belangrijke informatie, en voor verdere consultatie de IVN afdeling Rijn & IJssel voorgesteld.

De hiernavolgende alinea's zijn het resultaat van de consultatie van deze omgevingspartijen. Deze resultaten zijn teruggelegd bij Stichting Overbetuwe Natuurlijk, bij Weidevogel Werkgroep Overbetuwe en de Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen, en zij zijn allen akkoord. Bij het onderdeel van de KNNV is informatie opgenomen vanaf de website waarnaar zij per email verwezen. Van IVN afdeling Rijn&IJssel is geen reactie ontvangen. Tot slot is de volledige preverkenning natuur in september 2016 aan alle partijen toegezonden, waarop geen aanvullingen zijn binnengekomen.

Stichting Overbetuwe Groen Natuurlijk

Stichting Overbetuwe Groen Natuurlijk geeft aan vooral waarde te hechten aan een meer ecologisch toekomstig beheer en onderhoud van de dijken. De wens is om het beheer en onderhoud van de dijkbermen ecologisch in te vullen om de ontwikkeling van bloemrijke dijken te bevorderen. Maaien en afzuigen van maaisel is in een ecologisch beheer van de dijkbermen niet wenselijk. Afzuigen belemmert namelijk zaadzetting en daarmee een meer diverse samenstelling van de bermflora. Daarnaast is het afzuigen ook zeer nadelig voor aanwezige (insecten)fauna.

Denkrichtingen voor meer ecologisch beheer van de dijkbermen zijn meer diversiteit in het beheer. Er kan zowel het type beheer gevarieerd worden, bijvoorbeeld maaien of begrazing door schapen. Bij het beheer door schapen is het van belang om vooral niet te intensief te begrazen. Dan blijft er te weinig biomassa en structuur over en het gaat ten koste van de zaadzetting. Bij maai-beheer kan gevarieerd worden in plaats en het tijdstip van maaien. Op deze manier wordt de bloei (en daarmee ook de insectenfauna) en zaadzetting van een diversiteit aan soorten gestimuleerd. Doordat lokaal stukken bermvegetatie over te slaan met maaien ontstaat ook een meer structuurrijke vegetatie.

Weidevogel Werkgroep Overbetuwe

Deze weidevogelwerkgroep is met name actief ten noorden van de A15 in het gebied tussen Randwijk-Driel-Elst-Dodewaard. Het onderzoeksgebied voor Wolferen-Sprok valt op dit moment buiten het gebied waar de weidevogelwerkgroep actief is.

Dit broedseizoen voert de weidevogelwerkgroep monitoring uit van ongeveer 300 weidevogelnesten met een groep van 10 vrijwilligers. Daarbij zoeken ze ook afstemming met beheerders en agrariërs (grondbezitters) over maai-beheer.

De coördinator geeft aan een groei in het aantal vrijwilligers te voorzien en de weidevogelwerkgroep heeft wel interesse om in de toekomst ook in de uiterwaarden tussen Wolferen en Sprok te monitoren en op die manier een mogelijke bijdrage te leveren aan het dijkversterkingsproject. Hij zal daarvoor contact zoeken met de Vogelwerkgroep Nijmegen om af te stemmen hierover.

Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o.

De Vogelwerkgroep Nijmegen heeft reeds input geleverd op de kennisbijeenkomst, en tevens nemen zij deel aan de klankbordgroep. Tijdens de telefonische consultatie geeft de voorzitter aan dat de afwerking van de dijk, zeker aan de niet-rivier zijde het best met zo zandig mogelijk, kalkrijk zand moet worden uitgevoerd. Als je hier namelijk heel voedselrijke, zware klei gebruikt, krijg je (ondanks ecologisch beheer, zie hierna) heel

lang zeer soortenarm, donkergroen gras. In dergelijk gras leven weinig insecten. Na een goede aanleg is in de gebruiksfase met name het ecologische dijkbeheer wat de Vogelwerkgroep betreft van groot belang. Als het beheer daarvan een grote hoeveelheid aan en meer diversiteit in insecten oplevert, werkt dat via de voedselketen door naar betere omstandigheden voor vogels. De maatregelen voor ecologisch beheer en onderhoud, zoals niet maaien en afzuigen, zijn hierbij van belang. Ook benadrukt de voorzitter dat voor de praktijk goede afspraken voor de uitvoer nodig zijn. Zoals afspraken met loonwerkers, waarbij de ene zijde van de dijk eerst wordt gemaaid, en de andere zijde pas 3 weken later.

KNNV afdeling Nijmegen

KNNV afdeling Nijmegen verwijst in de eerste instantie door naar adviesbureau EurECO ecologisch onderzoek en advies. Op de bedrijfswebsite blijkt dat EurEco betrokken was bij de 'Toepassing 'Veiligheidstoets' en monitoring van de vegetatie op primaire waterkeringen in eigendom en/of beheer bij Waterschap Rivierenland'. Via email wordt door adviesbureau EurECO ecologisch doorverwezen naar IVN afdeling Rijn-IJssel en naar de website www.zodenaandedijk.com/bloemdijken.

Deze website www.zodenaandedijk.com/bloemdijken is ook van de hand van adviesbureau EurECO ecologisch. Deze website gaat in op ecologisch beheer van dijkbermen en bevat vele foto's van voorbeelden. Doel van deze website is te laten zien hoe mooi en waardevol de dijken in Nederland kunnen zijn. Helaas vormen deze bloemrijke dijken inmiddels een uitzondering. Daarom gaat de website ook in op de abiotiek en het beheer van soortenrijke dijkvegetaties en geeft daarmee handvatten om te kunnen komen tot soortenrijke, bloemrijke dijken. Hieronder worden twee onderwerpen van de website kort uitgelicht.

Belang van de samenstelling van de toplaag

Er bestaat een sterke relatie tussen de bodemsamenstelling en de dijkvegetatie. De meest soortenrijke dijkvegetaties komen in het algemeen voor op dijken waarvan de toplaag bestaat uit een lichte kleisoort met een relatief hoog zandgehalte. Op sterk zandige dijken worden vaak de zeldzamere plantensoorten van dijken aangetroffen. Een sterk zandige toplaag wordt echter alleen onder speciale omstandigheden toegelaten (bijv. op binnentaluds met overdimensionering) aangezien een sterk zandige toplaag gevoelig is voor erosie.

Aangepast dijkbeheer voor bloemrijkere dijken

Vaak is de dijkvegetatie op steilere delen van de dijk en delen met een zuidexpositie soortenrijker en bloemrijker dan op de overige delen van de dijk. In dat geval kan ervoor worden gekozen om deze bloemrijkere delen in het voorjaar niet of later te maaien dan de overige delen. Dit heeft twee grote voordelen:

- 1 het ongemaaide deel van de dijk dient als refugium voor tal van vliegende en niet vliegende insectensoorten en;
- 2 de planten die door kunnen bloeien, blijven nectar en stuifmeel leveren voor de insectensoorten die hier deels of geheel van afhankelijk zijn.

Er kan ook voor worden gekozen om het binnen- en het buitentalud op verschillende tijdstippen te maaien. In het algemeen bestaat de toplaag van het buitentalud uit een zwaardere grondsoort (hoger kleigehalte) dan het binnentalud. Hierdoor is de biomassa-productie op het buitentalud vaak hoger dan op het binnentalud en dient het buitentalud dus eerder gemaaid te worden. Ook hierdoor wordt voorkomen dat alle dijken in een keer worden gemaaid en de fauna van de dijken tijdelijk nergens terecht kan.

Samenvatting gebiedsconsultatie

Er wordt vooral waarde gehecht aan het toekomstige (ecologisch) beheer van de bermdijken, ten behoeve van bloemrijke bermdijken. Hiermee kan in de aanlegfase al wel rekening mee gehouden worden door geschikte (zandige en kalkrijke) grondsoorten als toplaag te gebruiken waar dat mogelijk is, en deze met een kruidenrijk zaadmengsel in te zaaien.

4

LEEMTES IN KENNIS, VERVOLGSTAPPEN EN JURIDISCHE HOUDBAARHEID

Beschermde gebieden

Het is nog niet duidelijk in beeld welke deelgebieden van belang zijn voor soorten met een instandhoudingsdoel en waar de kernkwaliteiten van het GNN en GO precies liggen. Dit is voor nadere effectbeoordeling wel van belang. Dit dient in een volgende fase nader uitgezocht te worden, middels een EHS-toets. Schatting is dat de kosten daarvoor op ongeveer EUR 5.000,-- komen, de doorlooptijd is circa 3-5 weken. Een voortoets kent geen wettelijke bepaling voor de geldigheid; het gaat er om dat er een correct beeld is van het initiatief en de situatie in het Natura 2000-gebied. In een hoog dynamische omgeving is de verwachte geldigheid korter dan in een stabiele omgeving.

Vanwege de uitvoering ten dele binnen de grenzen van Natura 2000-gebied Rijntakken, is zeer waarschijnlijk een voortoets i.c.m. een passende beoordeling noodzakelijk. Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen voor veel doelen (11 habitattypen, 11 habitatrictlijnsoorten, 12 broedvogelsoorten en 26 niet-broedvogelsoorten). Vanwege het omvangrijke onderzoeksgebied, vergt een cumulatietoets ook de nodige tijd. Hierbij moet volgens de provincie Gelderland o.a. rekening gehouden worden met het KRW project natuurvriendelijke oevers Waal op diverse locaties, de Stadswaard bij Nijmegen en de herinrichting Beuningen. De provincie heeft hiervoor een lijst aangeleverd. Daarnaast zijn raakvlakonderzoeken nodig, zoals stikstofdepositieberekeningen en eventueel geluid, i.v.m. de omvangrijke werkzaamheden. Een eerste schatting van de kosten voor een voortoets i.c.m. een passende beoordeling komt op EUR 10.000,-- (beschrijving voornemen, beschrijving huidige situatie, trechtering relevante doelen en effecttypen, effectbeschrijving en beoordeling, cumulatietoets). Voor het uitvoeren van deze passende beoordeling zijn dan wel gegevens nodig over de verwachte stikstofdepositie in de aanlegfase (berekening met AERIUS), en gegevens over de verwachte geluidbelasting in de aanlegfase (modelberekening). De kosten hiervoor komen bovenop de passende beoordeling en bedragen indicatief EUR 5.000,-- (AERIUS) en EUR 4.500,-- (geluid). De doorlooptijd (inclusief diverse onderliggende onderzoeken) is circa 8-10 weken. Een passende beoordeling kent geen wettelijke bepaling voor de geldigheid; het gaat er om dat er een correct beeld is van het initiatief en de situatie in het Natura 2000-gebied. Daarnaast is de geldigheid afhankelijk van het vrijkomen van (wetenschappelijke) kennis en informatie. De passende beoordeling moet namelijk uitgaan van de meest recente, best beschikbare (wetenschappelijke) kennis.

Beschermde en bedreigde soorten

Mogelijk komen er meerdere beschermde soorten in het gebied voor, dan waar nu waarnemingen van zijn. Te denken valt aan amfibieën (o.a. kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad), vaatplantsoorten, zwaarder beschermde zoogdiersoorten (steenmarters, dassen, bevers, otters en vleermuizen) en vogels (o.a. steenuilen, andere jaarrond beschermde nesten). Het onderzoeksgebied valt namelijk binnen het verspreidingsgebied van meerdere beschermde soorten uit deze soortgroepen en er is potentieel geschikt habitat aanwezig.

Om deze ontbrekende informatie te verkrijgen, is nader onderzoek naar de functie van het plangebied voor deze soorten noodzakelijk. Nader onderzoek naar zwaarder beschermde amfibieën (kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad), zwaarder beschermde zoogdiersoorten (steenmarter, das, bever, otter, vleermuizen) en vogels (jaarrond beschermde functies) dient te worden uitgevoerd. Dit geldt in ieder geval voor de zone waar ruimtebeslag wordt verwacht (30 meter buitendijks en 20 meter binnendijks, vanuit de binnenteen van de dijk. Dit betreft waarschijnlijk het ruimtebeslag na realisatie. Daarnaast moet een zone tot 500 meter vanaf weersijden van de dijk onderzocht worden. Dit in verband met het vaststellen van verstoring

gedurende de aanlegfase (vanwege de aanleg en het gebruik van eventuele transportroutes, (zand)depots, locatie voor opslag van materieel en werkket en dergelijke).

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inventarisatieperiodes voor betreffende soorten(soortgroepen) (gebaseerd op soortenstandaards [lit. 6]).

Tabel 4.1 inventarisatieperiodes zwaarder beschermde soorten [lit. 6]

Soort(groep)	Van	Tot
bever	november (maart -april is optimaal)	april
otter, das	jaarrond	jaarrond
steenmarter	maart	augustus
vaatplanten	maart	juli
uilen	half februari	half april (optimale periode, steenuilen zijn jaarrond aanwezig)
amfibieën	(februari-maart kamsalamander) half april	juli (optimaal) september
broedvogels	maart	juli
vleermuizen (zomer- en kraamverblijven)	half mei	half juli
vleermuizen (paar- en zwermplaatsen)	half augustus	half september
vleermuizen (winterverblijfplaatsen)	december	februari

Voor een aantal soorten worden minimaal meerdere bezoeken voorgeschreven om te kunnen uitsluiten dat het onderzoeksgebied een functie voor deze soorten heeft (bijvoorbeeld voor steenuilen en kamsalamanders worden minimaal drie veldbezoeken voorgeschreven). Daarnaast is vanwege de omvang van het onderzoeksgebied het ook noodzakelijk om rekening te houden met meerdere bezoeken. Omdat inventarisatierondes voor verschillende soorten wel te combineren zijn, is de inschatting dat er minimaal 5 inventarisatiedagen noodzakelijk zijn met minimaal twee personen. Een deel hiervan zijn lange bezoeken omdat dag bezoeken worden gecombineerd met vroege ochtend en/of late avondbezoeken. Uitgaande van EUR 800,-- - 1.000,-- per persoon per (extra lange) dag, wordt geschat dat dit veldwerk circa EUR 8.000,-- - 10.000,-- kost. Inclusief een rapportage t.b.v. eventuele ontheffingsaanvraag komt het totaal op ongeveer EUR 13.000,-- - 15.000,--. De doorlooptijd is circa 10 maanden.

Gegevens van zwaarder beschermde soorten hebben een wettelijke geldigheid van drie jaar. Gegevens van licht beschermde soorten zijn vijf jaar bruikbaar. Wanneer gegevens ouder zijn ten tijden van eventuele vergunnings-/en/of ontheffingsaanvraag, dienen gegevens geüpdate te worden. Of dezelfde geldigheid gehanteerd blijft na 1 januari (wanneer waarschijnlijk de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking treedt), is nog niet duidelijk.

Omdat een MER aan de orde is, is niet alleen het opnemen van beschermde soorten aan de orde, maar moeten bedreigde soorten in de vorm van de Rode Lijstsoorten eveneens onderzocht worden.

5

RISICOANALYSE

5.1 Globale effectafbakening

Zowel directe effecten van ruimtebeslag/vernietiging als indirecte effecten in de vorm van verstoring/extra stikstofdepositie zijn mogelijk aan de orde.

5.2 Beschermde gebieden

5.2.1 Natura 2000-gebied Rijntakken

Buitendijkse dijkversterking heeft mogelijk ruimtebeslag in het Natura 2000-gebied Rijntakken, zowel in het Vogelrichtlijngebied ten oosten van Lent als in het Vogel- en Habitatrichtlijngebied ten westen van Lent. Daarnaast zullen de werkzaamheden verstoring voor soorten met instandhoudingsdoelen hebben. Hoewel de werkzaamheden tijdelijk zijn, gaat het om een lang dijktraject, waardoor verstoring toch een aanzienlijk effect kan hebben. Ook zullen de werkzaamheden door de aard en omvang (mogelijk langdurig af en aanrijden van vracht en bouwverkeer) leiden tot tijdelijke extra stikstofuitstoot en mogelijk ook extra stikstof depositie. Enkele habitattypen binnen Natura 2000-gebied zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie.

Mogelijke mitigatie en compensatie

Bij binnendijkse versterking vindt geen ruimtebeslag plaats binnen het Natura 2000-gebied. Mogelijke verstoring van soorten met een instandhoudingsdoel zal dan ook minder zijn, maar mogelijk nog steeds significant. Omdat het gebied een functie heeft voor zowel broedvogels als wintergasten, zal het lastig zijn om met een fasering in tijd verstoring volledig te mitigeren. Dit moet echter in een passende beoordeling worden onderzocht. Als ruimtebeslag niet voorkomen kan worden, en significant negatieve effecten veroorzaakt dan compensatie noodzakelijk.

5.2.2 GNN en GO

Het is waarschijnlijk dat er ruimtebeslag is in GNN en in GO. Bij binnendijkse versterking zal er minder ruimtebeslag op GO zijn. Binnendijkse versterking zal voor GNN in geringe mate minder ruimtebeslag betekenen. Het gaat voornamelijk om N12.02 Kruiden- en faunairij grasland en N0.201 Rivier (buitendijks) en bij Loenen, Oosterhout en ten westen van Lent gaat het om ruimtebeslag in N17.03 Park- en stinzenbos en N14.03 haagbeuken- essenbos (binnendijks). Tussen de GNN delen langs het dijktraject zijn de buitendijkse delen aangewezen als GO. Daar waar ruimtebeslag in GNN en GO is, dient ook naar verstoring van kernkwaliteiten door de werkzaamheden gekeken te worden.

De dijkversterking tast in de eindsituatie waarschijnlijk de kernkwaliteit ruimtelijke openheid van ganzenfoerageergebieden niet aan. Indien dit wel het geval is, dient in overleg met de provincie vastgesteld te worden of compensatie aan de orde is.

Mogelijke mitigatie en compensatie

Ruimtebeslag in GNN en GO is waarschijnlijk lastig te voorkomen, doordat deze gebieden langs het gehele dijktraject aanwezig zijn (zowel binnen- als buitendijks). Verstoring valt mogelijk wel deels te mitigeren door fasering in plaats en tijd, en afscherming van de werkzaamheden.

Kansen liggen in het realiseren van bloemrijkere bermen door waar gebruik te maken van geschikte grondtypen en zaadmengsels, misschien zelfs wel plaggen. Tevens zijn er kansen voor het borgen van toekomstig ecologisch beheer van de dijkbermen.

5.3 Beschermde en bedreigde soorten

Mogelijk komen er beschermde (Ffw) en bedreigde (Rode Lijst) soorten uit de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels, amfibieën, vissen, en libellen voor. Werkzaamheden in het kader van de dijkversterking kunnen effecten hebben in de vorm van ruimtebeslag op essentieel leefgebied, vernietiging van individuen en (opzettelijke) verstoring beschermde soorten. Hierbij worden mogelijk meerdere verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, dan wel Ffw overtreden en is mogelijk ontheffingsaanvraag nodig. Omdat een MER aan de orde is, is niet alleen het opnemen van beschermde soorten aan de orde, maar moeten effecten op bedreigde soorten in de vorm van de Rode Lijstsoorten eveneens onderzocht worden.

5.3.1 Mogelijke mitigatie en compensatie

Mogelijke mitigatie bestaat uit fasering van de werkzaamheden in ruimte en tijd: verstorende werkzaamheden in of nabij leefgebied van zwaarder beschermde en/of bedreigde soorten uitvoeren buiten de gevoelige periode van deze soorten (bijvoorbeeld voortplantingsseizoen vogels, amfibieën en vissen). Ook kunnen soorten uitgestoken/weggevangen worden en elders in geschikt leefgebied uitgezet worden of teruggeplant worden. Mogelijk is aanvullend ontheffing in het kader van de nieuwe Wet natuurbescherming aan de orde, alsmede de daaruit voortvloeiende compensatie van leefgebieden.

5.4 Boswet/Bescherming houtopstanden

Mogelijk moeten meerdere houtopstanden gekapt worden in het kader van de uitvoer van de dijkversterking.

5.4.1 Compensatie

Compensatie bestaat uit herplant.

6

EFFECTCRITERIA MER

Bij het afwegen van varianten in het kader van een MER in een volgende fase zijn verschillende onderscheidende criteria voor het thema natuur te definiëren. Hierbij is de informatie uit de voorgaande hoofdstukken als uitgangspunt genomen. Een samenvatting van criteria is gegeven in tabel 6.1. Voor de toetsing van deze criteria zijn na tabel 6.1 tabellen opgenomen hoe de verschillende effecten in het kader van natuur worden gewaardeerd. Hierbij is het van belang op te merken dat bij deze pre-verkenningsfase (waar nog geen gedetailleerde kennis is van het voorkomen van natuurwaarden en de omvang van de effecten) een indicatieve waardering wordt gegeven, die in de vervolgfases nader gedefinieerd moet worden. De definitieve waardering is daarbij ook afhankelijk van de doelen. Zo is iedere afname of verslechtering bij verbeterdoelstellingen in Natura 2000-gebieden en bij zwaar(der) beschermde soorten waarbij de lokale staat van instandhouding slecht is, een negatievere score dan wanneer er sprake is van een behoudsdoelstelling waarbij de lokale staat van instandhouding gunstig is.

Tabel 6.1 onderscheidende criteria

Beschermingsregime	Natuurwaarde	Criteria	Methode
Natuurbeschermingswet/Wet natuurbescherming	habitattypen met ISHD	vernietiging	kwantitatief (oppervlakte)
		verzuring/vermesting	kwantitatief (AERIUS)
		verstoring (vocht, nutriënten, substraat)	kwantitatief (oppervlakte)
	soorten met ISHD	vernietiging leefgebied/individuen	kwantitatief (oppervlakte/aantal)
		verstoring	kwalitatief (bijv. licht) en waar noodzakelijk kwantitatief (geluidbelast oppervlakte/aantal verstoorde individuen)
Geldersch NatuurNetwerk en Groene Ontwikkelzone	kernkwaliteiten	vernietiging	kwantitatief (oppervlakte)
		verzuring/vermesting	kwalitatief
		verstoring	kwalitatief en waar nodig kwantitatief (oppervlakte)
Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming	beschermde soorten	vernietiging essentieel leefgebied/individuen	kwantitatief (oppervlakte/aantal)
		verstoring soorten/essentiële functies	kwalitatief en waar nodig kwantitatief (oppervlakte/aantal)

Beschermingsregime	Natuurwaarde	Criteria	Methode
Boswet/ Bescherming houtopstanden	bomen en houtopstanden	vernietiging	kwantitatief (oppervlakte/aantal)

Tabel 6.2 Score tabel MER Natuurbeschermingswet 1998

Score	Betekenis	Toelichting Natura 2000
++	zeer positief	zeer positieve effecten op instandhoudingsdoelen worden verwacht.
+	positief	enige positieve effecten op instandhoudingsdoelen worden verwacht.
0	neutraal	geen effect.
-	negatief	niet-significante negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, zeker geen significante effecten.
--	zeer negatief	significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelen kunnen niet worden uitgesloten.

Tabel 6.3 Scoretabel MER GNN/GO

Score	Betekenis	Toelichting
++	zeer positief	zeer positieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden.
+	positief	enige positieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden.
0	neutraal	geen verandering.
-	negatief	niet significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden.
--	zeer negatief	significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden.

Tabel 6.4 Scoretabel MER Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming

Score	Betekenis	Toelichting
++	zeer positief	aanzienlijke verbetering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor één of meer tabel 3-soorten en vogels.
+	positief	geringe verbetering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor één of meer tabel 1- en/of 2-soorten.
0	neutraal	geen verandering.
-	negatief	geringe verslechtering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor één of meer tabel 1- en/of 2-soorten.
--	zeer negatief	aanzienlijke verslechtering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor één of meer tabel 3-soorten en vogels.

Tabel 6.5 Scoretabel MER Boswet/Bescherming houtopstanden

Score	Betekenis	Toelichting
+ +	zeer positief	meer dan 50 % toename van bosoppervlak binnen het plangebied.
+	positief	tot 50 % toename van bosoppervlak binnen het plangebied.
0	neutraal	volledig behoud van oppervlakte bos binnen het plangebied.
-	negatief	afname in bosoppervlak tot 50 % binnen het plangebied.
- -	zeer negatief	afname in bosoppervlak van 50 % of meer binnen het plangebied.

Tabel 6.6 Scoretabel MER Rode lijstsoorten

Score	Betekenis	Toelichting
+ +	zeer positief	aanzienlijke verbetering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor één of meer bedreigde soorten, of vijf of meer kwetsbare soorten, of tien of meer gevoelige soorten
+	positief	enige verbetering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor minder dan vijf kwetsbare soorten, of minder dan tien gevoelige soorten
0	neutraal	geen verandering
-	negatief	enige verslechtering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor minder dan vijf kwetsbare soorten, of minder dan tien gevoelige soorten
- -	zeer negatief	aanzienlijke verslechtering van de functionaliteit van het leefgebied en instandhouding van de soort ten opzichte van de referentiesituatie voor één of meer bedreigde soorten, of vijf of meer kwetsbare soorten, of tien of meer gevoelige soorten

7

BRONNEN

- 1 Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Den Haag, maart 2012.
- 2 Omgevingsvisie Gelderland, Visie, vaststellingsdatum PS 25 februari 2015; gepubliceerd op 21 augustus 2015.
- 3 Omgevingsverordening Gelderland; Geconsolideerde versie (juli 2015).
- 4 Ministerie van Economische Zaken, directie Natuur & Biodiversiteit, cluster Natura 2000, 5/4/2016, Beleidsadvies reparatie ganzen - en smientendoelen N2000-gebied Rijntakken naar aanleiding van de uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op 10 februari 2016.
- 5 Gegevens Nationale Databank Flora en Fauna, geraadpleegd op 12 juli 2016.
- 6 Website RVO soortenstandaards: <http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare> .

Bijlage(n)

I

BIJLAGE: ESSENTIETABEL GELDERSE POORT

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
habitattypen							
H3150	meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	>	>			
H3260B	beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	>	=			
H3270	slikkige rivieroever	-	>	>			
H6120	*stroomdalgraslanden	--	>	>			
H6430A	ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=			
H6430C	ruigten en zomen (droge bosranden)	-	>	>			
H6510A	glanshaver- en vossenstaartheuvels (glanshaver)	-	>	>			
H6510B	glanshaver- en vossenstaartheuvels (grote vossenstaart)	--	>	>			
H91E0A	*vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	=	>			
H91E0B	*vochtige alluviale bossen (essen- iepenbossen)	--	>	>			
H91F0	droge hardhoutoibossen	--	>	>			
habitatsoorten							
H1095	zeeprik	-	>	>	>		
H1099	rivierprik	-	>	>	>		
H1102	elft	--	=	=	>		
H1106	zalm	--	=	=	>		
H1134	bittervoorn	-	=	=	=		

H1145	grote modderkruiper	-	>	>	>		
H1149	kleine modderkruiper	+	=	=	=		
H1163	rivierdonderpad	-	=	=	=		
H1166	kamsalamander	-	>	>	>		
H1318	meervleermuis	-	=	=	=		
H1337	bever	-	=	>	>		
Broedvogels							
A021	roerdomp	--	>	>			20
A022	woudaapje	--	>	>			20
A037	kleine zwaan	-	=	=		100	
A038	wilde zwaan	-	=	=		30	
A045	brandgans	+	=	=		5.200	
A068	nonnetje	-	=	=		40	
A119	porseleinhoen	--	>	>			40
A122	kwartelkoning	-	>	>			160
A140	goudplevier	--	=	=		140	
A151	kemphaan	-	=	=		1.000	
A197	zwarte stern	--	=	=			240
A229	ijsvogel	+	=	=			25
A272	blauwborst	+	=	=			95
niet-broedvogels							
A004	dodaars	+	=	=			45
A005	fuut	-	=	=		570	
A017	aalscholver	+	=	=		1.300	
A039b	toendrarietgans	+	=	=		2.800	
A041	kolgans	+	=	=		183.000	
A043	grauwe gans	+	=	=		22.000	
A048	bergeend	+	=	=		120	
A050	smient	+	=	=		17.900	
A051	krakeend	+	=	=		340	
A052	wintertaling	-	=	=		1.100	
A053	wilde eend	+	=	=		6.100	
A054	pijlstaart	-	=	=		130	
A056	slobeend	+	=	=		400	
A059	tafeleend	--	=	=		990	
A061	kuifeend	-	=	=		2.300	

A125	meerkoet	-	=	=		8.100	
A130	scholekster	--	=	=		340	
A142	kievit	-	=	=		8.100	
A153	watersnip	--	=	=			17
A156	grutto	--	=	=		690	
A160	wulp	+	=	=		850	
A162	tureluur	-	=	=		65	
A249	oeverzwaluw	+	=	=			680
A298	grote karekiet	--	>	>			70

SVI landelijk Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)

= Behoudsdoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

II

BIJLAGE: VAATPLANTEN

Vaatplantsoort	Bescherming
Akkerdoornzaad	Rode Lijst: Bedreigd/Wet natuurbescherming
Bilzekruid	Rode Lijst: Bedreigd
Blauw guichelheil	Rode Lijst: Bedreigd/Wet natuurbescherming
Dreps	Rode Lijst: Bedreigd/Wet natuurbescherming
Duifkruid	Rode Lijst: Bedreigd
Franse silene	Rode Lijst: Bedreigd
Genadekruid	Rode Lijst: Bedreigd
Groot spiegelklokje	Rode Lijst: Bedreigd
Heelbeen	Rode Lijst: Bedreigd
Karwij	Rode Lijst: Bedreigd
Kleine steentijm	Rode Lijst: Bedreigd
Knolsteenbreek	Rode Lijst: Bedreigd
Nachtkoekoeksbloem	Rode Lijst: Bedreigd
Riempjes	Rode Lijst: Bedreigd
Veldkruidkers	Rode Lijst: Bedreigd
Stijve steenraket	Rode Lijst: Ernstig Bedreigd
Amandelwolfsmelk	Rode Lijst: Gevoelig
Bosaardbei	Rode Lijst: Gevoelig
Eivormige waterbies	Rode Lijst: Gevoelig
Gele kornoelje	Rode Lijst: Gevoelig

Vaatplantsoort	Bescherming
Gele monnikskap	Rode Lijst: Gevoelig
Gewone agrimonie	Rode Lijst: Gevoelig
Graskers	Rode Lijst: Gevoelig
Kamgras	Rode Lijst: Gevoelig
Kattendoorn	Rode Lijst: Gevoelig
Kleine ratelaar	Rode Lijst: Gevoelig
Korenbloem	Rode Lijst: Gevoelig
Krabbenscheer	Rode Lijst: Gevoelig
Langstekelige distel	Rode Lijst: Gevoelig
Rijncentaurie	Rode Lijst: Gevoelig
Rode ogentroost	Rode Lijst: Gevoelig
Schubzegge	Rode Lijst: Bedreigd/ Wet natuurbescherming
Spaanse zuring	Rode Lijst: Gevoelig
Vertakte paardenstaart	Rode Lijst: Gevoelig
Absintalsem	Rode Lijst: Kwetsbaar
Akkerleeuwenbek	Rode Lijst: Kwetsbaar
Beemdkroon	Rode Lijst: Kwetsbaar
Bergdravik	Rode Lijst: Kwetsbaar
Blauw walstro	Rode Lijst: Kwetsbaar
Bolderik	Rode Lijst: Kwetsbaar
Doffe ereprijs	Rode Lijst: Kwetsbaar
Donkergroene basterdwederik	Rode Lijst: Kwetsbaar
Doorgroeide boerenkers	Rode Lijst: Kwetsbaar
Engelse alant	Rode Lijst: Kwetsbaar
Gegroefde veldsla	Rode Lijst: Kwetsbaar
Gestreepte klaver	Rode Lijst: Kwetsbaar

Vaatplantsoort	Bescherming
Gladde ereprijs	Rode Lijst: Kwetsbaar
Karwijvarkenskervel	Rode Lijst: Kwetsbaar
Klavervreter	Rode Lijst: Kwetsbaar
Kleine bevernel	Rode Lijst: Kwetsbaar
Kleine wolfsmelk	Rode Lijst: Kwetsbaar
Kruidvlier	Rode Lijst: Kwetsbaar
Kruisbladwalstro	Rode Lijst: Kwetsbaar
Lathyruswikke	Rode Lijst: Kwetsbaar
Moeraskruiskruid	Rode Lijst: Kwetsbaar
Moeraswolfsmelk	Rode Lijst: Kwetsbaar
Oosterse morgenster	Rode Lijst: Kwetsbaar
Oot	Rode Lijst: Kwetsbaar
Rijstgras	Rode Lijst: Kwetsbaar
Rond kaasjeskruid	Rode Lijst: Kwetsbaar
Ruige leeuwentand	Rode Lijst: Kwetsbaar
Ruige weegbree	Rode Lijst: Kwetsbaar
Schijnraket	Rode Lijst: Kwetsbaar
Sikkelklaver	Rode Lijst: Kwetsbaar
Slanke mantelanjer	Rode Lijst: Kwetsbaar
Slofhak	Rode Lijst: Kwetsbaar
Spiesleeuwenbek	Rode Lijst: Kwetsbaar
Stijf vergeet-mij-nietje	Rode Lijst: Kwetsbaar
Tripmadam	Rode Lijst: Kwetsbaar
Tweestijlige meidoorn	Rode Lijst: Kwetsbaar
Weidekervel	Rode Lijst: Kwetsbaar
Welriekende agrimonie	Rode Lijst: Kwetsbaar

Vaatplantsoort	Bescherming
Wild kattenkruid	Rode Lijst: Kwetsbaar
Witte munt	Rode Lijst: Kwetsbaar
Zacht loogkruid	Rode Lijst: Kwetsbaar
Zacht vetkruid	Rode Lijst: Kwetsbaar
Moeraswespenorchis	Flora- en faunawet tabel II
Rapunzelklokje	Flora- en faunawet tabel II
Veldsalie	Flora- en faunawet tabel II
Vleeskleurige orchis	Flora- en faunawet tabel II

